

SANAT, KÜLTÜR, YARATICILIK

*Görsel Sanatlar ve Kültür
Eğitimi - Öğretimi*

Olcay Tekin Kırışoğlu
2. Baskı

Olca Tekin KIRIŞOĞLU

SANAT, KÜLTÜR, YARATICILIK
Görsel Sanatlar ve Kültür Eğitimi-Öğretimi

ISBN 978-605-5885-90-8

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2015, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları
Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,
kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt
ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında
yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları
satın almamasını diliyoruz.

1. Baskı: Eylül 2009, Ankara

2. Baskı: Ekim 2015, Ankara

Yayın-Proje: Didem Kestek
Dizgi-Grafik Tasarım: Didem Kestek
Kapak Tasarımı: Hasip Pektaş

Baskı: Korza Yay. Basım San. Tic. A.Ş.
Yenice Mah. No: 3 Esenboğa - Ankara
(0312 342 22 08)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 30233

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

*Öğrettiğim kadar kendilerinden
öğrendiğim bütün öğrencilerime...*

Kıymetli zamanından ayırıp özveriyle kapak tasarımını yapan değerli sanatçı ve eğitimci Sn. Prof. Hasip Pektaş'a,

Bir çalışmasının kitapta yer almasına izin veren değerli sanatçı Prof. Mürşide İçmeli'ye

Çalışma sırasında çekilmiş bir fotoğrafının kitapta yer almasına izin veren değerli sanatçı Prof. Meriç Hızal'a,

Kitabı belirli aralıklarla sabırla okuyup dil konusunda düzeltmeler yapan değerli Türkçe Öğretmeni Sn. Süleyman Avcı'ya

Kitabın yazımından, fotoğrafların düzenlemesine kadar her türlü teknik işlemdede yardımcı olan Sn. İsmet Anlar'a,

Çizgi resimlerini kitaba yerleştirmeme izin veren Sn. İpek ve Melis Suher'e teşekkürlerimi sunarım.

Olcay Tekin Kırışoğlu

İstanbul'da doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İř Bölümünü bitirdi (1956). Aynı kurumda asistan oldu (1963).

İngiltere'de sanat eğitimi alanında yüksek lisans yaptı (1965-1967).

Yurda döndükten sonra, sırası ile:Gazi Eğitim Enstitüsü 'nde,

Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi 'nde (1986),

Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi (1992) ve Güzel Sanatlar Fakültesi 'nde (1996), Öğretim üyesi ve yönetici olarak görev yaptı.

Bu süreç içinde akademik çalışmalarını doğrultusunda 1989'da Doçent, 1994'de Profesör oldu.

2000 yılında Uluslararası Sanat Yoluyla Eğitimi Kurumu'nun (International Society For Education Through Art-InSEA) Yönetim kurulu üyeliğine seçildi. Bu görevi üç dönem başarı ile sürdürdü. Bugün aynı kurumun araştırma grubu üyesidir.

2002 de emekli oldu.

Sanat eğitimi alanında yaptığı çalışmalardan dolayı "Uluslararası Edwin Ziegfeld" ödülünü aldı (2005).

Aynı yıl Sanat Eđitimcileri Derneđi (SODER) tarafından kendisine Onur Üyeliđi verildi.

Sanatın kişilerin ve toplumların yaşamında vazgeçilmez yerini alabilmesi, onlara özel, derin ve anlamlı bir dünya sunabilmesi ve toplumların kültür değerleri içinde üstün yerini koruyabilmesi için sanat eğitiminin vazgeçilmez olduğunu savundu.

Bilgi ve deneyimle beslenen ve sonuçta nitelikli bir ürüne dönüşen sanatsal yaratıcı sürecin, ancak dizgesel bir öğretim, etkin eğiticilik, iyi hazırlanmış öğretim programları ve ders içerikleri ile gerçekleştirilebileceği görüşü doğrultusundaki inancını hep korudu.

İÇİNDEKİLER

BAŞLARKEN..... 1

BÖLÜM 1

ESTETİK EĞİTİMDEN GÖRSEL KÜLTÜR EĞİTİMİNE..... 9

Dünden Bugüne Görsel Sanatlar Eğitimi ve Öğretimi..... 9

Sanatı Niçin Öğretmeliyiz? 9

Görsel Sanatlar Eğitimi ve Öğretiminin Okul İzlemlerinde Yer Almasının Gerekçeleri..... 11

Özgür Anlatımı Temel Alan Yaklaşım 12

Yeniden Yapılandırmacı Yaklaşım..... 12

Sanat Eğitimi Bilimsel Gerekçelere Dayandırma 13

BÖLÜM 2

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİNDE ÜLKEMİZDE YAŞANAN TARİHSEL SÜREÇ..... 17

Görsel Sanatlar Eğitiminin Okul İzlemlerinde Farklı Gerekçelerle Yer

Alma Süreci 17

Ders ya da Konu Alanının Öne Çıktığı Dönemler..... 18

Cumhuriyet Dönemi Kültür ve Eğitim Politikaları..... 20

Yeniden Yapılandırma Süreci..... 21

Çocuk Resmine Artan İlgi ve Özgür Anlatım Dönemi..... 23

Sanatın Bir Disiplin Olarak Okul İzlemlerinde Yeniden Yer Aldığı Dönem..... 25

Görsel Sanatlar Eğitiminde Yeni Görüşlere Doğru 27

BÖLÜM 3

GÖRSEL SANATLAR VE KÜLTÜR EĞİTİMİNDE YENİ KONU ALANLARI, YENİ YAKLAŞIMLAR..... 29

Disiplin Odaklı Sanat Eğitimine Eleştirel Bakış 29

Akademik Alanlarda Başarıların Yükseltilmesinde Bir Etken Olarak Sanat Eğitimi..... 32

Görsel Sanatlar Eğitiminde Yeni Görüşleri Hazırlayan Nedenler..... 35

Görsel Sanatlar Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar 37

Çokkültürlülük ve Sanat Eğitimi..... 38

Disiplinlerarası Sanat Eğitimi..... 42

Görsel Kültür Eğitimi..... 44

BÖLÜM 4

GÖRSEL SANATLARDA ÖĞRETİM; Öğretme/Öğrenme	49
<i>Sanatın Bir Konu Alanı Olarak Yapısı ve Doğasına Bakış</i>	49
<i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Öğrenmenin Boyutları</i>	50
<i>Öğretim Sürecinde Bir Toplumsal-Kültürel Ortam Olarak Sınıf ya da İşlik</i>	53
<i>Öğretim Sürecinde Öğrenmeyi Doğrudan Etkileyen Öteki Etmenler</i>	55

BÖLÜM 5

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE EĞİTİM VE ÖĞRETİM

PROGRAMLARI	61
<i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Eğitim ve Öğretim Programları</i>	63
<i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Öğretim Programlarına Yön Veren Etmenler</i>	64
<i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Öğretim Programı Modelleri</i>	66

BÖLÜM 6

GÖRSEL SANATLARDA PROGRAM İÇERİKLERİ	87
<i>Öğretim Programlarında İçerik</i>	87
<i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Öğretim Alanları</i>	88
<i>Görsel Sanatlar Öğretiminde Program İçerikler: Ne öğretmeliyiz?</i>	89
<i>İçeriği Belirleyen Konu Başlıkları</i>	91
<i>Program İçeriklerinin Oluşturulmasında Dikkat Edilmesi Gereken Konular</i>	95

BÖLÜM 7

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE ÖĞRETİM SÜRECİ	99
<i>Strateji, yöntem ve teknikler</i>	99
<i>Öğretimde Strateji, Yöntem ve Teknikler</i>	99
<i>Sanat Eğitimi ve Öğretiminde Yöntem Üzerine Görüşler</i>	100
<i>Strateji Yöntem ve Tekniklerin Uygulanmasındaki Etmenler</i>	101
<i>Sanat Öğretiminde Uygulanması Önerilebilir Yöntemler</i>	102
<i>Görsel Sanatlarda Öğretim Teknikleri</i>	111

BÖLÜM 8

GÖRSEL SANATLAR VE KÜLTÜR EĞİTİMİNDE ÖĞRETİM DÜZENİ..	121
<i>Sanat Öğretiminde Bilgili, Planlı, Hazırlıklı Olma: Öğretim Düzeni</i>	<i>122</i>
<i>Öğretim Hazırlıkları: Planlar</i>	<i>123</i>
<i>Görsel Sanatlar Öğretiminde Hedef Saptama.....</i>	<i>130</i>

BÖLÜM 9

GÖRSEL SANATLAR VE KÜLTÜR EĞİTİMİNDE DEĞERLENDİRME..	137
<i>Değerlendirme Nedir?</i>	<i>137</i>
<i>Değerlendirme Niçin Yapılır?</i>	<i>138</i>
<i>Değerlendirmede Dikkat Edilmesi Gereken Konular.....</i>	<i>142</i>
<i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Hangi Davranışlar Değerlendirilir.....</i>	<i>143</i>
<i>Değerlendirme Türleri ve Yolları.....</i>	<i>144</i>
<i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Değerlendirme Araçları</i>	<i>151</i>

BÖLÜM 10

GÖRSEL SANATLAR VE KÜLTÜR EĞİTİMİNDE ARAŞTIRMA	153
<i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Araştırma Gereksinimi</i>	<i>154</i>
<i>Sanat Eğitiminde Uygulanan Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Araştırma Modelleri.....</i>	<i>157</i>
<i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Nitel Araştırma</i>	<i>158</i>
<i>Nitel Araştırmanın Özellikleri.....</i>	<i>158</i>
<i>Nitel Araştırmada Değerlendirme.....</i>	<i>160</i>
<i>Görsel Sanatlar Eğitiminde Nitel Araştırma Modelleri</i>	<i>161</i>
<i>Görsel Sanatlarda Nitel Araştırmanın Evreleri</i>	<i>169</i>
BİTİRİRKEN.....	173
KAYNAKÇA.....	177

*“İnsan için dünyada olmak,
biraz da güzelin peşinde olmaktır” Avşar Timuçin*

BAŞLARKEN

Sanat, okul izlencelerinde öğretimi zorunlu hem bir bilgi ve uygulama alanı, hem de bir kültür değeri olarak yaşam boyu sürmesi istenen geniş kapsamlı bir eğitim alanıdır. Sanat, ancak eğitim ve öğretimle yaşam boyu sürecek bir gereksinime dönüşür.

Sanat bir eğitim hakkıdır. Bir toplumun her bireyi, yetenekli ya da yetenekleri sınırlı olsun, bu haktan yararlanmalı, yararlandırılmalıdır. Çünkü sanat insanın yaşam serüveni içinde kendiliğinden elde edilen, salt yetenekle sınırlı bir değer değildir. Her davranış gibi sanata ilişkin bilgi ve deneyim de eğitim ve öğretimle kazanılır. Öğretim kurumları sanat eğitiminin dizgesel bir yapı içinde verildiği yerlerdir. Böylece bireyler kültürel birikim elde eder, gelişir ve sanat giderek yaşamın vazgeçilmezleri arasına girer. Sanatta eğitim ve öğretim elbette okullar ve okula koşut kurumlarla sınırlı değildir. Okul dışı sanat ortamı, kültürel çevre sessiz eğitim denilen dolaylı olarak kültür bağlamında etkinliğini sürdürür. Ancak, toplumun kültürel gelişmişliği bir anlamda okulda elde edilen kazanımların sürdürülebilirliğine bağlıdır.

Sanat bugüne kadar okul izlencelerinde farklı söylemler ve farklı gerekçelerle yer almıştır. Bu söylemler ve gerekçeler kimi zaman sanatı, kimi zaman çocuğu, kimi zaman da toplumu temel alır. Bir başka deyişle, bu gerekçeleri belirleyen kimi zaman konu alanının kendisi yani sanat,

kimi zaman çocuk ve çocuğun gereksinimleri, kimi zaman da toplum ve toplumun gereksinimleridir. Bu gerekçelere bağlı olarak sanat eğitiminin amaçları ve kapsamı ya alan dışına taşacak şekilde genişlemiş ya da ders sınırları içine çekilerek doğrudan sanatta yoğunlaşmıştır.

Gerçekte sanatın öğretiminde, her durumda ve her yaklaşımda üç temel etken, ders, çocuk ve toplum, birbiri içinde yer almıştır ve hangi yaklaşım gündemde olursa olsun, öğretmenlerin sanatı öğretme çabaları hep sürmüştür.

Çocuğun sanatsal gelişiminin büyümesine koşut görüldüğü, uygulamada özgür anlatımın öğretimin önüne geçtiği yıllarda da sanat okul izlencelerinde öğretilmesi zorunlu bir dersti. Dersin önemsendiği, yansıtma becerisinin, bir başka deyişle görülen nesnenin resim düzlemine doğru aktarılmasının arandığı ve çocuğa küçük bir yetişkin olarak yaklaşıldığı dönemde de sanatta öğretim temeldi. Toplumun birliğinin, bütünlüğünün korunması gerekliliğinin, iyi yurttaş, iyi vatandaş olmak gibi ulusal değerlerin öne çıkarıldığı ve bu bağlamda tam insan yetiştirmenin amaçlandığı yıllarda yine öğretimin odağında çocuk vardı ve sanat yine öğretilmesi zorunlu bir dersti.

İçinde yaşanan çağın, farklı toplumların, kültürlerin ve bu toplumları oluşturan bireylerin gereksinimlerine ve beklentilerine göre her yaklaşım zaman içinde değişik yapı, anlam ve içerikle yeniden gündeme gelmiştir.

Günümüzde çocuk, etkin öğretim modelinde yine sanat eğitiminin odağındadır. Çocuğun bütüncül gelişiminde, akademik konulardaki başarılarında sanat eğitiminin etkisi günümüzde yine tartışılmaktadır. Ders ya da bir disiplin olarak sanat eğitimi de farklı gerekçe, farklı hedef ve farklı yöntemlerle 1970’li yıllardan başlayarak öğretim programlarında etkin olmuştur, bugün de olmaktadır. Ancak, her yaklaşım günün koşullarına göre anlam ve biçim değiştirmiştir. Günümüzde sanat ile ilgili konu alanları arasındaki sınırlar erimiş, bu sınırlar sanatın kendi dışındaki disiplinlerle ilişkilenecek şekilde genişlemiştir. Böylece, disiplinlerarası sanat eğitimi görüşü ve de öğretim modeli okul izlencelerinde yeniden yerini almıştır.

Dünyada yaşanan adına küreselleşme denen olgu, ekonomik olduğu kadar kültürel anlamda da ülkeleri etkilemektedir. Bu bağlamda sınır tanımayan “görsel kültür” bir yandan ulusların kültürel kimliğini

tehlikeye düşürecek kadar etkin olurken, bir yandan da toplumları ekonomik anlamda baskı altına alarak bireyleri aşırı tüketime yönlendirmektedir. Bu nedenle sanat eğitimi, geçmişte kendisinden beklenen toplumsal eleştiri anlamında, toplumu düzenleyici ve dönüştürücü işlevi ile yeniden gündeme gelmiştir. “Sanat yolu ile eğitim” anlayışına bugün her zamankinden daha çok gereksinim duyulduğu bir gerçektir.

Bugün estetik, hem sanatsal ve hem de tüketimi yönlendirici işlevleriyle görsel kültürle birlikte üzerinde dikkatle düşünülmesi ve sanat derslerinde bu iki boyutu ile öğretilmesi gereken bir konu alanıdır. Sonuçta günümüzde görsel kültürün sanat eğitimi programları içinde yer alması bir zorunluluk haline gelmiştir.

Sanat eğitimi yeni gerekçelerle ve geniş kapsamı ile okul izlencelerinde yer alırken sanat eğitimi ve öğretiminin eğitimciler, öğretmenler ve öğrenciler için anlamı ve gereği bir kez daha sorgulanmak durumundadır. Sanat niçin öğretilmelidir?

- Sanat okul izlencelerinde öteki dersler yanında yer alan bir ders olduğu için mi öğretilmelidir? Bu bağlamda sanat öğretilmesi zorunlu bir ders midir?
- Sanat kendinde var olan değerler nedeniyle öğretilmesi gereken bir disiplin midir?
- Geniş kapsamlı eğitsel değeri ile yaşamsal önemi olan etkin bir eğitim alanı mıdır?

Sanat eğitimi elbette okul izlencelerinde zorunlu olarak öğretilmesi gereken bir derstir; ama aynı zamanda yaşam boyu etkisini sürdürmesi beklenen, insanı bilgilendiren, düşündüren, yetkinleştiren, arındıran, mutlu eden çok özel bir kültür alanıdır. İnsan usu salt bilgi araştıran, toplayan, üreten değil aynı zamanda estetik anlamda olaylara, olgulara ve nesnelere değer yargısı ile yaklaşan bir yapıdadır. Bu bağlamda sanat eğitimi elbette okul izlencelerinde kendi amaçlarını gerçekleştirmek üzere yer alması gereken bir konu alanı, bir disiplindir. Okullar, yaşam boyu sürmesi istenilen sanatsal bilgi ve deneyimin belirli bir süre, eğitim ve öğretim dizgesi içinde öğrenciye kazandırıldığı kurumlardır.

Öğretim olmadan sanat eğitiminden beklenen geniş kapsamlı amaçların gerçekleşmesi olanaksızdır.

Sanat eğitimi bundan böyle öğretim ve eğitim konusunda; “Eğitim mi?/Öğretim mi?” “Disiplin mi?/Özgürlük mü? “Ders mi?/Eğlence mi?” gibi birbirini tamamlayan kavramlar arasında seçim yapma durumunda olmamalıdır.

Bugün artık tartışılması gereken konular, çocuklarımızın ve gençlerimizin;

- Bu kadar karmaşık görsel kültür ortamında çevrelerine, sanat ve kültür nesnelere yönelik nasıl eleştirel bir davranış, bu bağlamda nasıl ve ne kadar ayırt edici, seçici bir göz kazanmalarını sağlayabiliriz?
- Görsel anlamda değer yargılarını nasıl bilinçli tüketici olmaya yönelik kullanmalarında yardımcı olabiliriz?
- Ne kadar sanatsal bilgi ve deneyimle yaratıcılıklarını besleyebilir, bu deneyimlerini değer yargısı ile anlamlı tepkilere dönüştürmelerine olanak sağlayabiliriz?
- Onlara nasıl sanat yolu ile ulusal değerlerle beslenmiş, evrensel değerlere açık bir kültür kimliği kazandırabiliriz?

Kitap, bu soruların yanıtlarını aramaya yönelik hazırlanmıştır.

Birinci bölümde sanat eğitime dünden bugüne bakış yer almıştır. Sanat eğitimi tarihi içinde, dersin her dönemde hangi gerekçelerle okul izlencelerinde yer aldığı, bugünü etkisi altına alan yeni yaklaşımlara nasıl geldiği bu bölüm içinde ayrı başlıklar altında irdelenmiştir.

Sanat eğitiminde tarihsel süreç içinde dünyada yaşanan ve bugün ulaşılan yere karşılık ülkemizde yaşananlar ve gelinen nokta ikinci bölümün konusudur. Bu bölümde; sanat eğitiminde çoğu kez Batı ile yaşanan eş zamanlılık ve benzerlikler salt bir öykünme mi, bir rastlantı mı yoksa ülkemiz için de bir gereklilik miydi? Bu süreçte, Türkiyenin kültür ve eğitim politikaları ne zaman geliştirici, ne zaman ket vurucu olmuştur. Bu sorular da bu bölümde yanıtlanmaya çalışılmıştır.

Kitapta üzerinde durulan bir başka konu sanata ve kültüre getirilen farklı tanım ve kavramların sanat eğitime etkisidir. Bu bağlamda görsel kültürün yaygın ve etkin gücü, kültürel kimlikler üzerindeki etkisi, yayılmacı karakteri ile konunun sanat eğitimi programları içinde yer almasını zorunlu kılmıştır. Geniş kapsamlı sanat eğitimi, sanat eğitiminde çok kültürlülük değişik yaklaşımlar olarak yine bu bölümde tartışılmıştır.

Sanat ve kültür eğitiminin hem öğrenci ve hem de öğretmen için nasıl anlamlı kılınacağı dördüncü bölümün konusudur. Okul ve sınıf bir toplumsal/kültürel ortamdır. Bu ortamın öğretimde etkinliği; çevre, okul, sınıf (işlik), aile, öğretmen, arkadaş, yönetici ve öteki ders öğretmenleri ile kurulan anlamlı ilişkiyle doğru orantılıdır. Bu ortam ne öğrenci için, ne de öğretmen için sonsuz bir kendiliğindenlik ve özgürlük ortamıdır.

Öğretim, ancak bilgi ile hazırlanan, sunulan, yönlendirilen, denetlenen bir dizge içinde anlamlı ve etkili olur. Yaratıcı davranış için özgürlük, bolluk, güven ortamı ne kadar gerekliyse, öğretim ortamında, öğretme bilgisi, becerisi, deneyimi ve disiplini de o kadar gereklidir. Sanat öğretmenin öteki öğretmenlerden farkı özgürlük ve çalışma disiplini gibi biri ötekine zıt gibi görünen bu iki davranışı ustalıklı anlamlı bir şekilde birleştirmesidir. Bunun ilk koşulu amaca uygun hazırlanmış öğretim programlarıdır.

Altıncı bölümde program içeriklerine yer verilmiştir. “Ne öğretiliyim?” sorusunun yanıtı bu bölümde aranmaktadır. Sanat öğretiminde temel olan bilgi ve deneyim alanları, bu alanlara ilişkin çeşitli görüşler bu başlık altında irdelenmiştir. Bilme, anlama, araştırma, tasarlama, düşünme, yapma, değerlendirme olarak tanımlanan sanatta öğrenme süreci bu bölümün konusudur.

Yedinci bölümde sanat eğitiminde öğretim sürecine değinilmektedir. Program modelleri ve seçilen program modelinin sınıf ortamında uygulanması, öğrenci davranışlarına göre hedef saptama, plan ve hazırlıklar bu bölümün alt başlıklarıdır.

“Nasıl öğreniyorlar?” öğretim sürecinde yanıtlanması gereken bir başka sorudur. Burada yöntem konusu irdelenmektedir. Geçmişten günümüze bilgiyle seçilmiş, denenmiş, yöntemler elbette vardır. Ancak, sanat eğitiminde sanatçı kadar, sanat öğretmeni kadar yöntemden söz edilebilir. Bu yöntemlerden kimilerine örnek olarak sekizinci bölümde yer verilmiştir.

Sanat eğitiminde değerlendirme; öğrencinin öğrenip öğrenmediğini anlamak, öğretmenin çabalarının anlamlı bir öğrenmeye dönüşüp dönüşmediğini bilmek için yapılır. Değerlendirmenin gerekliliği ve türleri dokuzuncu bölümün konusudur. Bu bölümde, “Öğrencinin öğrenip öğrenmediğini nasıl anlıyorum?” sorusuna yanıt aranır.

Her sanatçı gibi her öğretmen de bir araştırmacıdır. Çünkü sanatsal yaratma süreci aynı zamanda niteliklerle düşünme ve yaratma sürecidir. Yaratıcı ortamda öğrenci ile karşı karşıya gelen öğretmen mesleki bilgi, beceri ve deneyimini araştırmaya dönüştürebilir. Bu yaklaşım kendisini yenilemesi, deneyimlerini meslektaşları ile paylaşması ve alanın gelişimine katkıda bulunması bakımından önemlidir.

Araştırma bir konu, bir durum, bir olay hakkında bilgi edinme sürecidir. Sanatın bilimden farklı yapılanmış bir alan olması araştırma dışında kalmasını gerektirmez. Kaldı ki, sanatın, düşünmeden, tasarıma; tasarımdan uygulamaya ve uygulamadan ürüne her aşaması başlı başına bir araştırma örneğidir. Sanat dersinde öğrenci ile bire bir karşı karşıya gelen öğretmen aynı zamanda bir araştırmacıdır. Araştırma, bilgiye ulaşmanın, yeni bilgiler elde etmenin ve bu bilgileri paylaşmanın tek yoludur. Yoksa, sürekli insan kendini yinelenmek ya da başkalarının yaptığı araştırma sonuçlarını uygulamak durumunda kalır.

Bu nedenle onuncu bölümde sanat eğitimi gibi alanları ilgilendiren nitel araştırma tekniklerine kısaca yer verilmiştir.

Bugüne kadar pek çok kez sanat eğitiminin okullardaki konumu, önemi, programlardaki öteki konu alanlarına göre ağırlığı tartışılmıştır, bugün de tartışılmaktadır. Adının yarattığı karışıklıktan söz edilmiş, Resim-İş nedir?, Sanat Eğitimi nedir? Sanat eğitimci kime denir? Sanatçı öğretmen kimdir? gibi soruların yarattığı tartışmalar çoğu kez sanat eğitiminin temel konuları önüne geçmiştir. Bir başka yönden, sanat eğitiminin ne kadar önemli olduğu, ders olmaktan öte insanın bütün yaşantısını kapsayan vazgeçilmez, etkin ve geniş bir konu alanı olduğu vurgulanmış, sanat eğitiminin işlevleri eğitim sözcüğünün geniş tanımı içinde eriyerek bir anlamda sanatın öğretiminden uzaklaşılmasına neden olmuştur. Ancak, uygulamalar göstermiştir ki; dizgesel bir yapı içinde anlamlı bir öğretim olmadan alanın eğitime kapsamlı ve etkin katkısı da beklenen düzeyde gerçekleşmemektedir. Bu nedenle kitapta öğretim düzenine ağırlıklı olarak yer verilmiştir.

Bugün okul izlencelerindeki adı “Görsel Sanatlar Eğitimi”dir. Kitapta çoğu kez genel bir tanım olan “Sanat Eğitimi” kullanılmıştır. Kimi yerde bu tanıma kültür sözcüğü de eklenerek tanım “Sanat ve Kültür eğitimi” olarak genişletilmiştir. Alanı bilimsel anlamda irdeleyen, araştıran ve bu alanda kuram oluşturan çalışmalar yapan kişi “sanat eğitimci” olarak anılır. Okul düzeyinde sanatı öğreten kişi ise “sanat öğretmeni”dir.